

หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดพระพุทธศาสนาและจริยธรรม
นิทานชาดก

ระดับประถมศึกษา

หมาจิ้งจอกจอมยุยง

DCID LIBRARY

0000010768

ก 216 ๒

จ 36๕ ๒

๑๐๕

กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง จำนวน ๔๘,๐๐๐ เล่ม

ลิขสิทธิ์เป็นของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๓๐

ผู้จัดพิมพ์ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ISBN 974 - 10 - 0542 - 3

หนังสือส่งเสริมการอ่าน
ชุดพระพุทธศาสนา และจริยธรรม
ชุดนิทานชาดก

ระดับประถมศึกษา

หมาจิ้งจอกจอมมยุรง

กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการได้จัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน ระดับ
ประถมศึกษา ชุดนิทานชาดก เรื่อง หมาจิ้งจอกจอมขี้โกง ขึ้น กระทรวง
ศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ในโรงเรียนได้
ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๐

(นายเอกวิทย์ ณ ถลาง)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

เลขทะเบียน ๗/๑๔ ๑.๔
เลขหมู่
วันที่ 15 มี.ค. 31

วันที่..... 18 ก.ค. ๒๕๔๐
เลขทะเบียน..... ๑๕๔๔๔๑๑๒
เลขเรียกหนังสือ..... ๑ ๒๑๖ ๒
๑ 3๖๕๗

คำนำ

พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาประจำชาติไทยมาช้านาน มีส่วนช่วยให้สังคมไทยอยู่ได้อย่างสันติสุข ช่วยสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนวัฒนธรรมไทยมาตลอด กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของพระพุทธศาสนา และเห็นควรส่งเสริมให้นักเรียนตลอดจนเยาวชนได้ยึดมั่นปฏิบัติตามหลักธรรมโดยสม่ำเสมอ จึงได้มอบหมายให้กรมวิชาการจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ขึ้น ในการจัดทำหนังสือดังกล่าว กรมวิชาการได้ขออนุมัติกระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน หนังสืออ่านเพิ่มเติมและหนังสืออ้างอิงเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และจริยธรรม ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาขึ้นคณะหนึ่ง ดังรายชื่อท้ายหนังสือนี้

โครงสร้างส่วนหนึ่งที่จะนำมาเป็นหลักในการเขียนหนังสือชุดพระพุทธศาสนาและจริยธรรมนี้ คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาว่า ชาดกซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากในพระไตรปิฎก ถ้าหากคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับเด็กนำมาเขียนใหม่ด้วยสำนวนภาษาง่าย ๆ สำหรับเด็กจะศึกษาหาความรู้ด้วยตัวเองได้ น่าจะเป็นประโยชน์แก่เด็กและเยาวชน จึงได้มอบหมายให้นายจรัส ดวงธิดาร เป็นผู้จัดทำต้นฉบับหนังสือนิทานชาดกขึ้น คณะกรรมการคัดเลือกไว้ ๑๐ เรื่อง และกระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้ง นางแม่นมาส ขวลิต เป็นผู้ตรวจขึ้นสุดท้าย แล้วคณะกรรมการมอบหมายให้นายประเทศ สุขสถิตย์ เป็นผู้ประสานงานการจัดทำภาพประกอบในลักษณะการ์ตูน โดยจัดทำเป็นชุดนิทานชาดก เล่มละ ๑ เรื่อง รวม ๑๐ เล่ม เน้นคุณธรรมต่าง ๆ กันไปเรื่อง หนึ่ง หมาจึงจอกจอมขมัง นี้ เป็นอุทาหรณ์ว่าผู้ที่กล่าววาจาเสียดยุยงให้บุคคลอื่น ๆ ผิดใจกัน ไม่เป็นที่ปรารถนาของสังคม ไม่มีผู้ใดจะคบหาด้วย

กรมวิชาการขอขอบคุณ คณะกรรมการ ผู้เขียน ผู้ตรวจ และผู้มี
ส่วนร่วมในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ไว้ ณ โอกาสนี้

๒๕ ๑. —

(นายโกวิท วรพิพัฒน์)

อธิบดีกรมวิชาการ

๒๑ พ.ค. ๒๕๓๐

ชาดก

พระพุทธเจ้าซึ่งเป็นผู้ประกาศศาสนาพุทธสั่งสอน
มนุษย์ด้วยกลวิธีการสอน ๒ ลักษณะ ตามระดับสติปัญญา
และอริยาคัมภีร์ที่แตกต่างกัน ดังนี้

๑. สอนตรง ๆ ว่าด้วยเนื้อหาสาระของหลักธรรม
ล้วน ๆ เรียกว่า **ธรรมาธิษฐาน** ใช้สอนผู้ที่ได้รับการศึกษาดี
มีสติปัญญาสูง

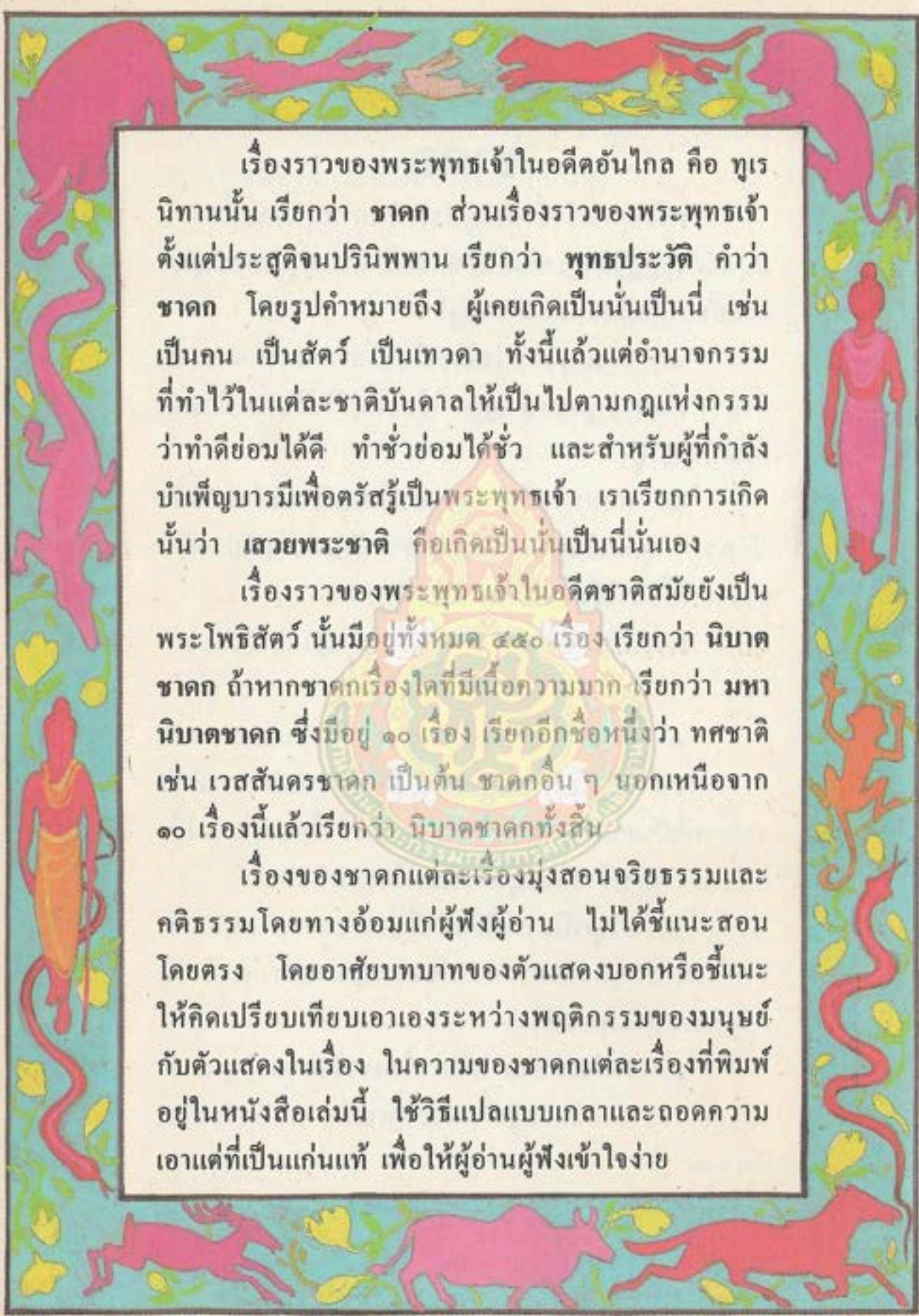
๒. สอนทางอ้อม โดยเล่าเรื่องเปรียบเทียบให้ฟัง
เรียกว่า **บุคลาธิษฐาน** ใช้สอนชาวบ้านทั่ว ๆ ไป หรือ
อาจจะเรียกว่าใช้สอนโดยเล่าเป็นนิทาน

นิทานที่เกี่ยวข้องกับองค์พระพุทธเจ้า มี ๓ ประเภท
คือ

๑. **ทวารนิทาน** คือเรื่องราวในอดีตอันไกล สมัย
พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญบารมีในภพหรือชาติต่าง ๆ มีทั้ง
ชาติภพที่เป็นคน เป็นเทวดา และเป็นสัตว์ เรื่อย ๆ มาจนถึง
สมัยพระพุทธเจ้าจุติลงสู่พระครรภ์พระพุทธมารดา

๒. **อวิทูรนิทาน** ได้แก่ เรื่องราวของพระพุทธเจ้า
นับตั้งแต่ประสูติจากพระครรภ์ของพระมารดา จนถึงวัน
ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า

๓. **สันติเกนิทาน** ได้แก่ เรื่องราวของพระพุทธเจ้า
ในระยะเวลาตั้งแต่ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า จนถึงวันปริ-
นิพพาน

เรื่องราวของพระพุทธเจ้าในอดีตอันไกล คือ พุเร
นิทานนั้น เรียกว่า ชาดก ส่วนเรื่องราวของพระพุทธเจ้า
ตั้งแต่ประสูติจนปรินิพพาน เรียกว่า พุทธประวัติ คำว่า
ชาดก โดยรูปคำหมายถึง ผู้เคยเกิดเป็นนั่นเป็นนี่ เช่น
เป็นคน เป็นสัตว์ เป็นเทวดา ทั้งนี้แล้วแต่อำนาจกรรม
ที่ทำไว้ในแต่ละชาติบันดาลให้เป็นไปตามกฎแห่งกรรม
ว่าทำดีย่อมได้ดี ทำชั่วย่อมได้ชั่ว และสำหรับผู้ที่กำลัง
บำเพ็ญบารมีเพื่อตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า เราเรียกการเกิด
นั้นว่า เสวยพระชาติ ก็เกิดเป็นนั่นเป็นนี่นั่นเอง

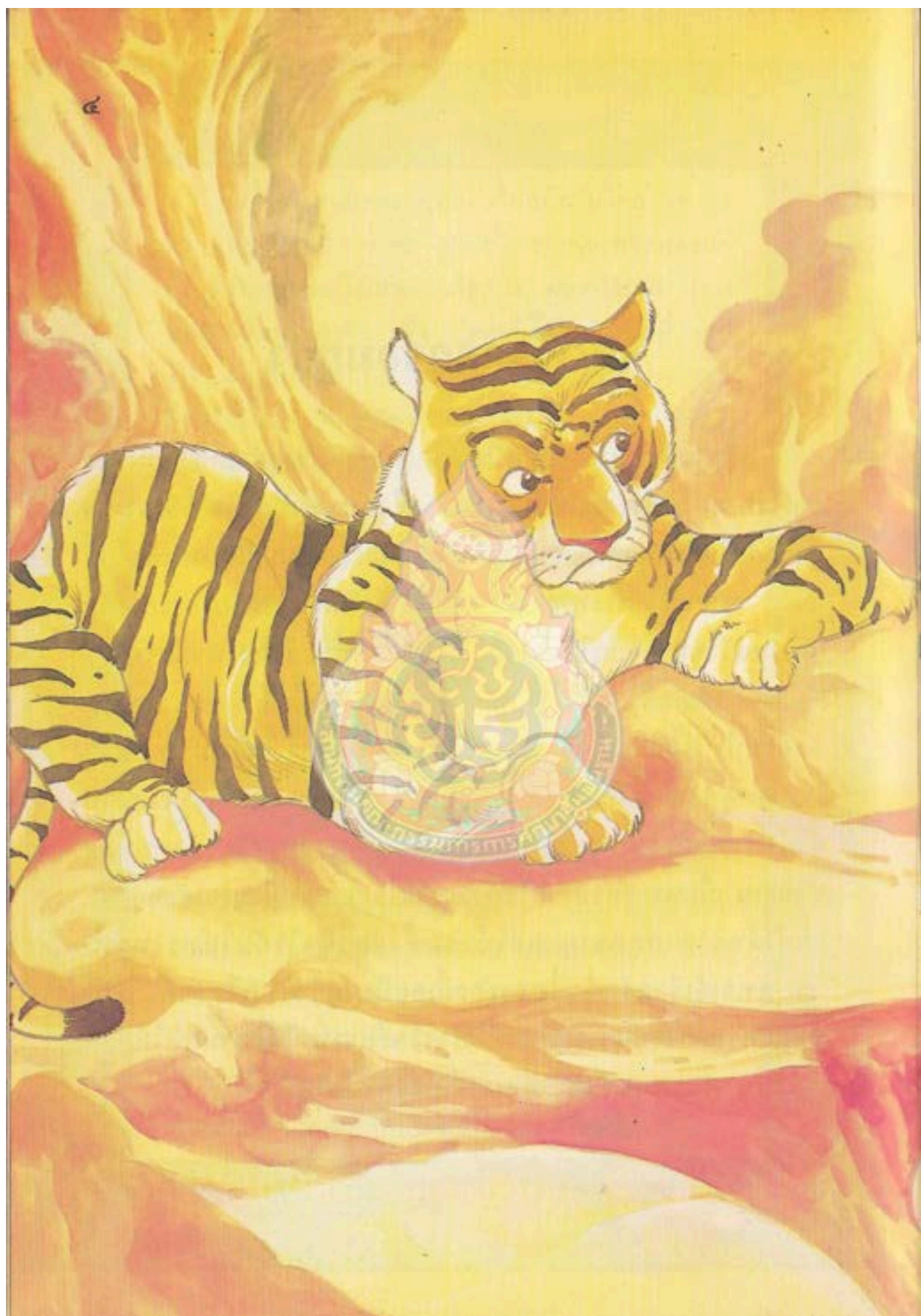
เรื่องราวของพระพุทธเจ้าในอดีตชาติสมัยยังเป็น
พระโพธิสัตว์ นั้นมีอยู่ทั้งหมด ๔๕๐ เรื่อง เรียกว่า นิบาต
ชาดก ถ้าหากชาดกเรื่องใดที่มีเนื้อความมาก เรียกว่า มหา
นิบาตชาดก ซึ่งมีอยู่ ๑๐ เรื่อง เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ทศชาติ
เช่น เวสสันดรชาดก เป็นต้น ชาดกอื่น ๆ นอกเหนือจาก
๑๐ เรื่องนี้แล้วเรียกว่า นิบาตชาดกทั้งสิ้น

เรื่องของชาดกแต่ละเรื่องมุ่งสอนจริยธรรมและ
คติธรรมโดยทางอ้อมแก่ผู้ฟังผู้อ่าน ไม่ได้ชี้แนะสอน
โดยตรง โดยอาศัยบทบาทของตัวแสดงบอกหรือชี้แนะ
ให้คิดเปรียบเทียบเอาเองระหว่างพฤติกรรมของมนุษย์
กับตัวแสดงในเรื่อง ในความของชาดกแต่ละเรื่องที่พิมพ์
อยู่ในหนังสือเล่มนี้ ใช้วิธีแปลแบบกลาและถอดความ
เอาแต่ที่เป็นแก่นแท้ เพื่อให้ผู้อ่านผู้ฟังเข้าใจง่าย

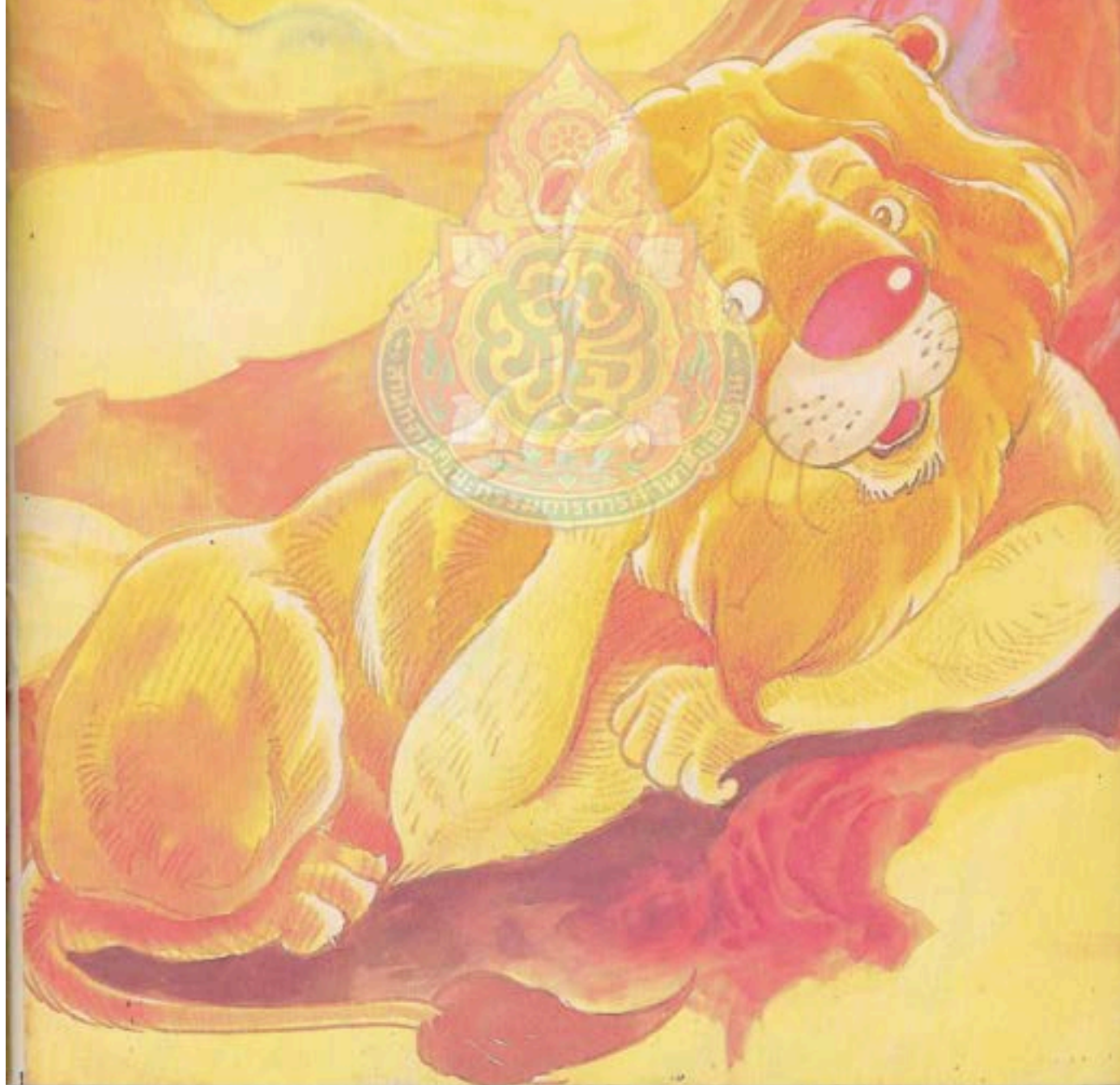
หมาจิ้งจอกจอมยุยง

เรื่องของหมาจิ้งจอกผู้มีความประพฤติเป็นอย่างที่สำนวนไทยเราเรียกว่า ยุให้ร้าย ต้าให้ร้าย ซึ่งหมายถึงการยุยงส่งเสริมทั้งสองฝ่ายซึ่งรักกันให้เกิดแตกกันและเกลียดชังกัน มีเรื่องความเป็นมาดังต่อไปนี้

สมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้าประทับอยู่ในวัดพระเชตะวัน กรุงสาวัตถี เมืองหลวงของแคว้นโกศล พระอัครสาวกทั้งสองคือ พระสารีบุตร และพระโมคคัลลานะ ได้กราบทูลลาพระพุทธเจ้าเพื่อไปจำพรรษาอยู่ในวัดบ้านป่า ชายแดน ออกพรรษาแล้วพระอัครสาวกเดินทางกลับมาเฝ้าพระพุทธเจ้าที่วัดพระเชตะวัน เมืองสาวัตถี พระพุทธเจ้าตรัสถามท่านทั้งสองถึงความผาสุกในระหว่างอยู่จำพรรษา ณ วัดหมู่บ้านชายแดน เมื่อพระอัครสาวกได้กราบทูลเรื่องชายผู้หนึ่งมาอาศัยอยู่ด้วย และได้พยายามพูดจาขยุแหย่ให้ท่านทั้งสองผิดใจกันให้ทรงทราบ พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่าเรื่องอย่างนี้เคยมีมาแล้วในอดีตชาติ ครั้นพระอัครสาวกและพระสงฆ์ทั้งปวงใคร่ทราบ ได้กราบทูลให้ตรัสเรื่องนั้น พระพุทธเจ้าจึงตรัสเล่าเรื่องมีดังต่อไปนี้

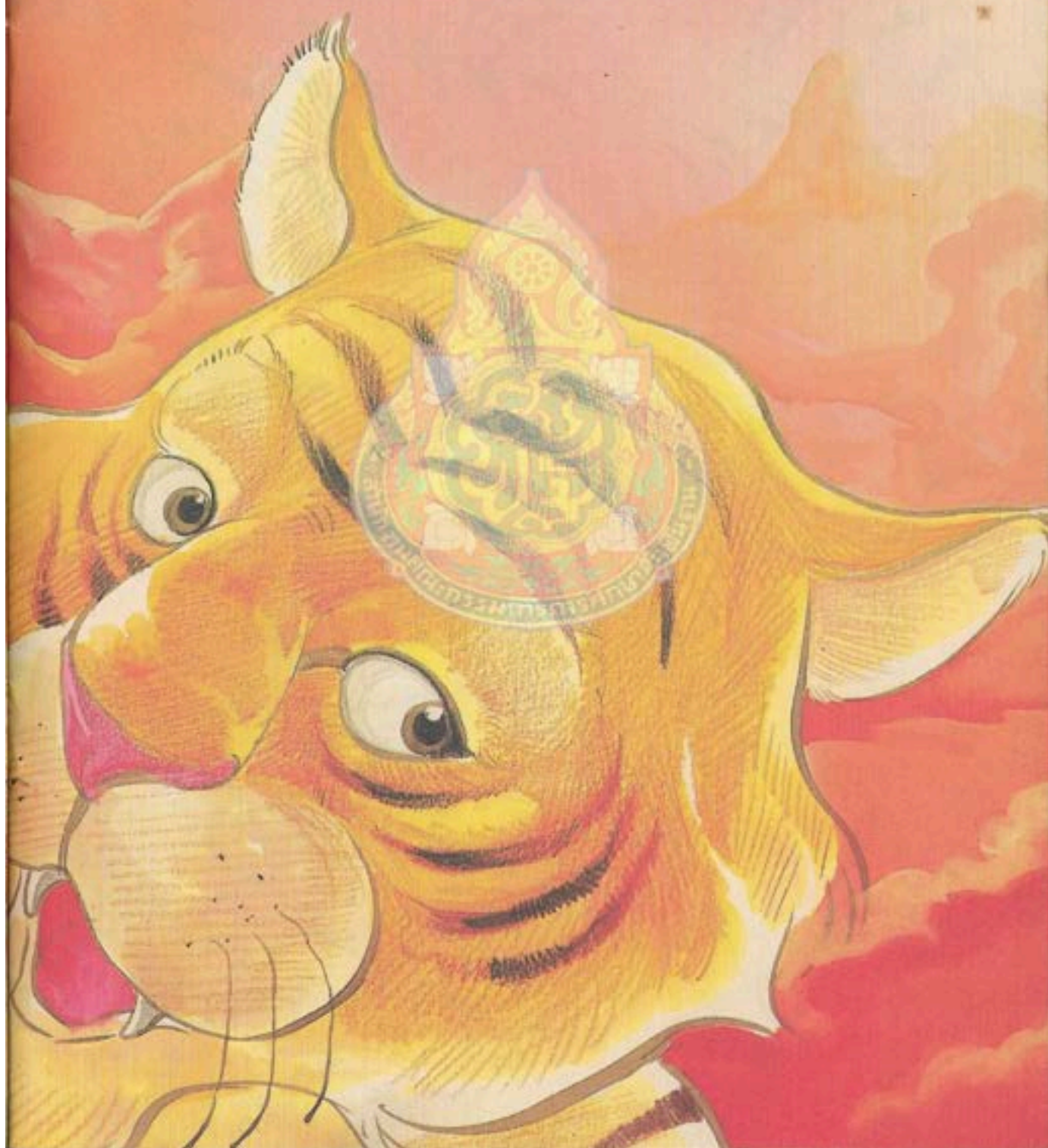

ที่ป่าใหญ่คงคิบแห่งหนึ่งมีพญาสัตว์ ๒ ตัวอาศัยอยู่
ในถ้ำแห่งเดียวกัน พญาสัตว์ตัวหนึ่งคือ พญาราชสีห์
อีกตัวหนึ่งคือพญาเสือโคร่ง

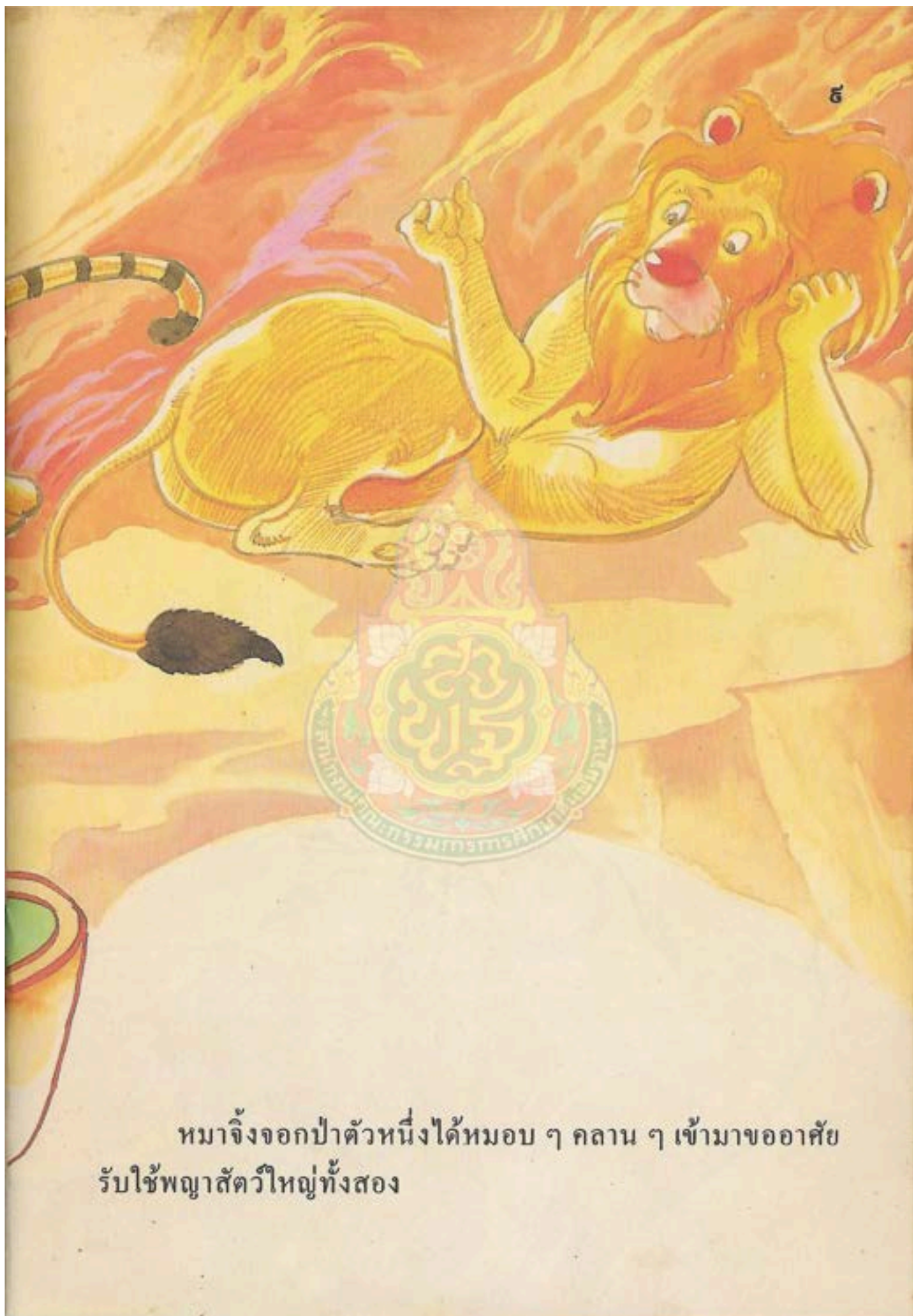

ทั้งสองเป็นเพื่อนกัน รักใคร่กันมาก ออกล่าสัตว์หาอาหาร
มากินด้วยกัน

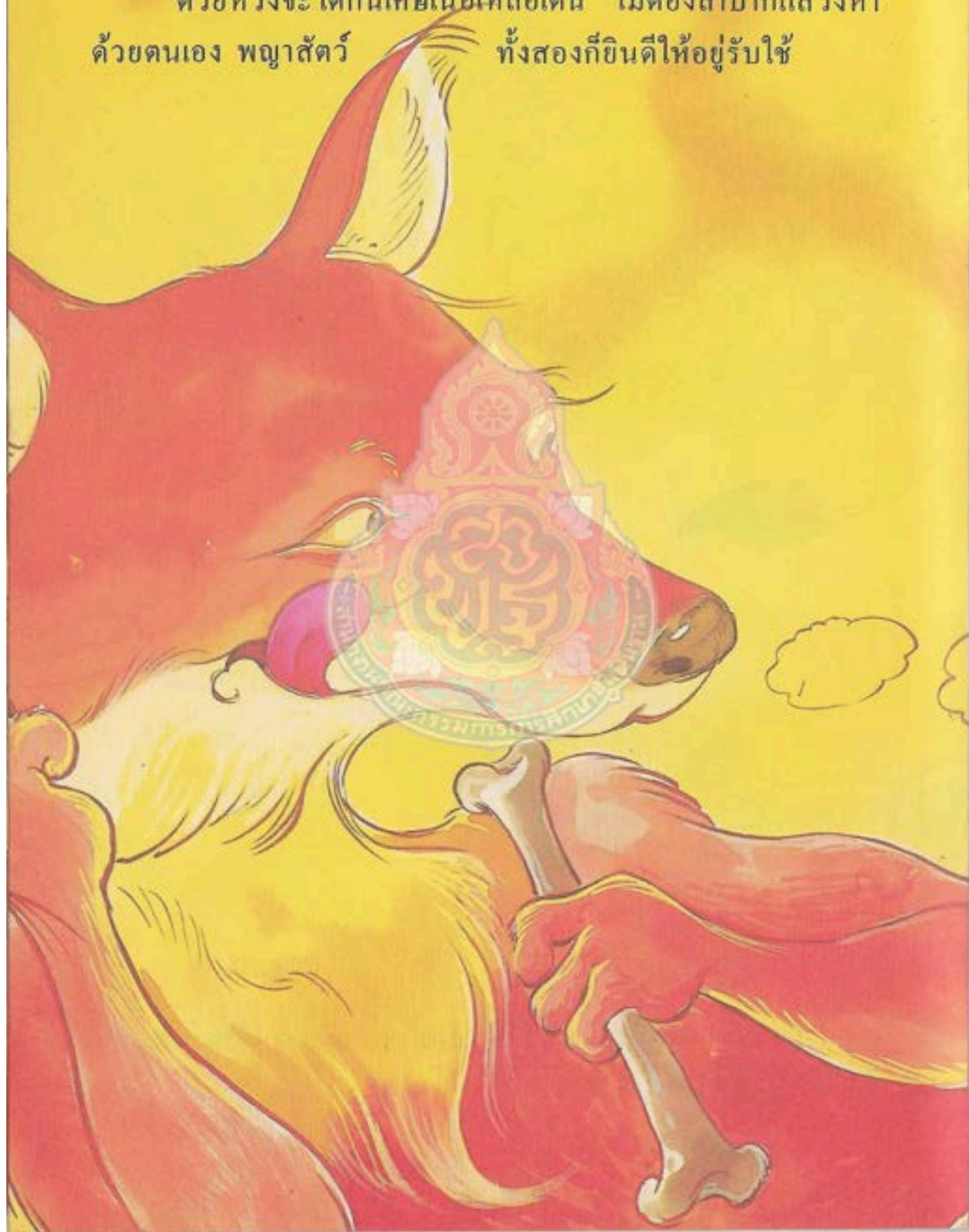

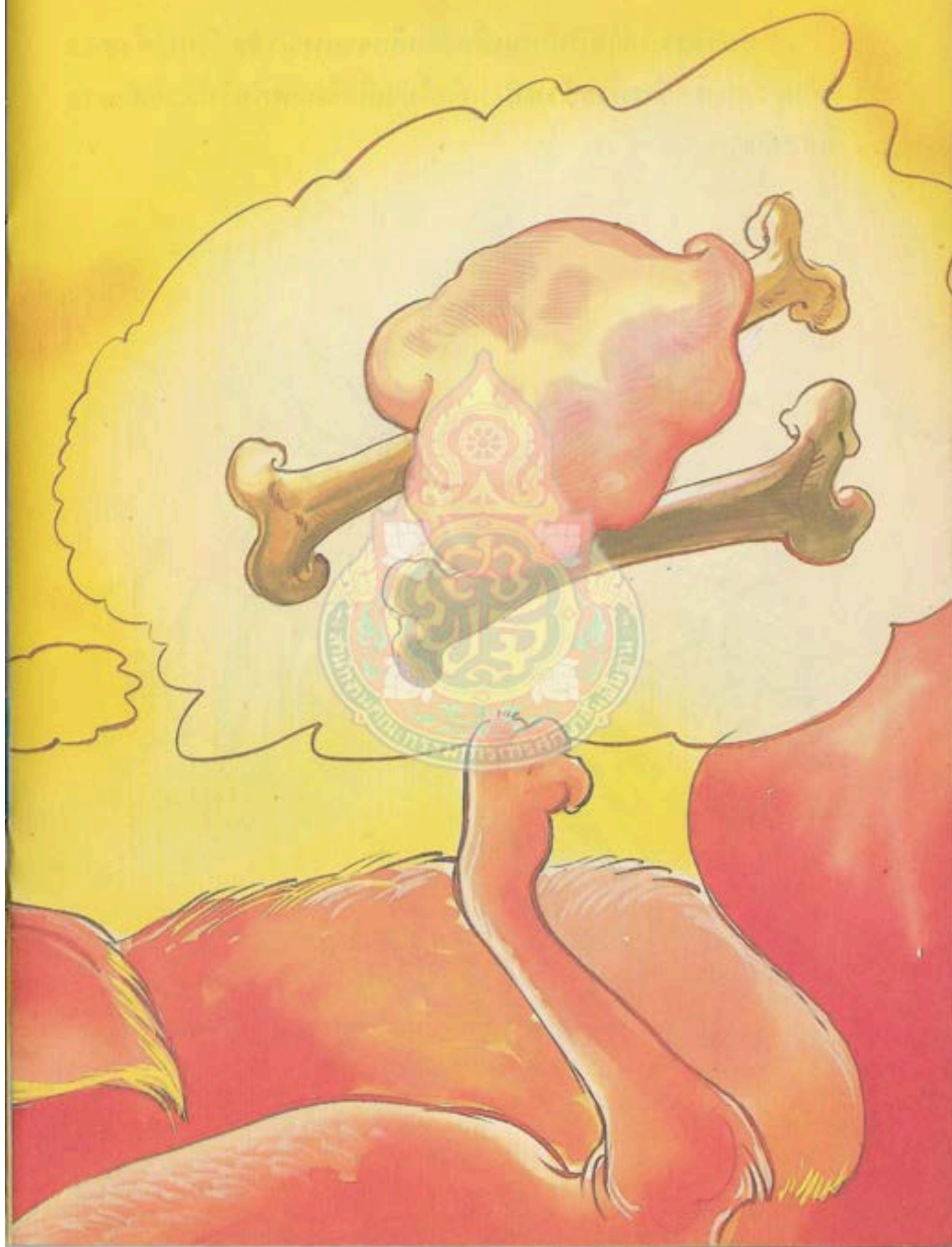

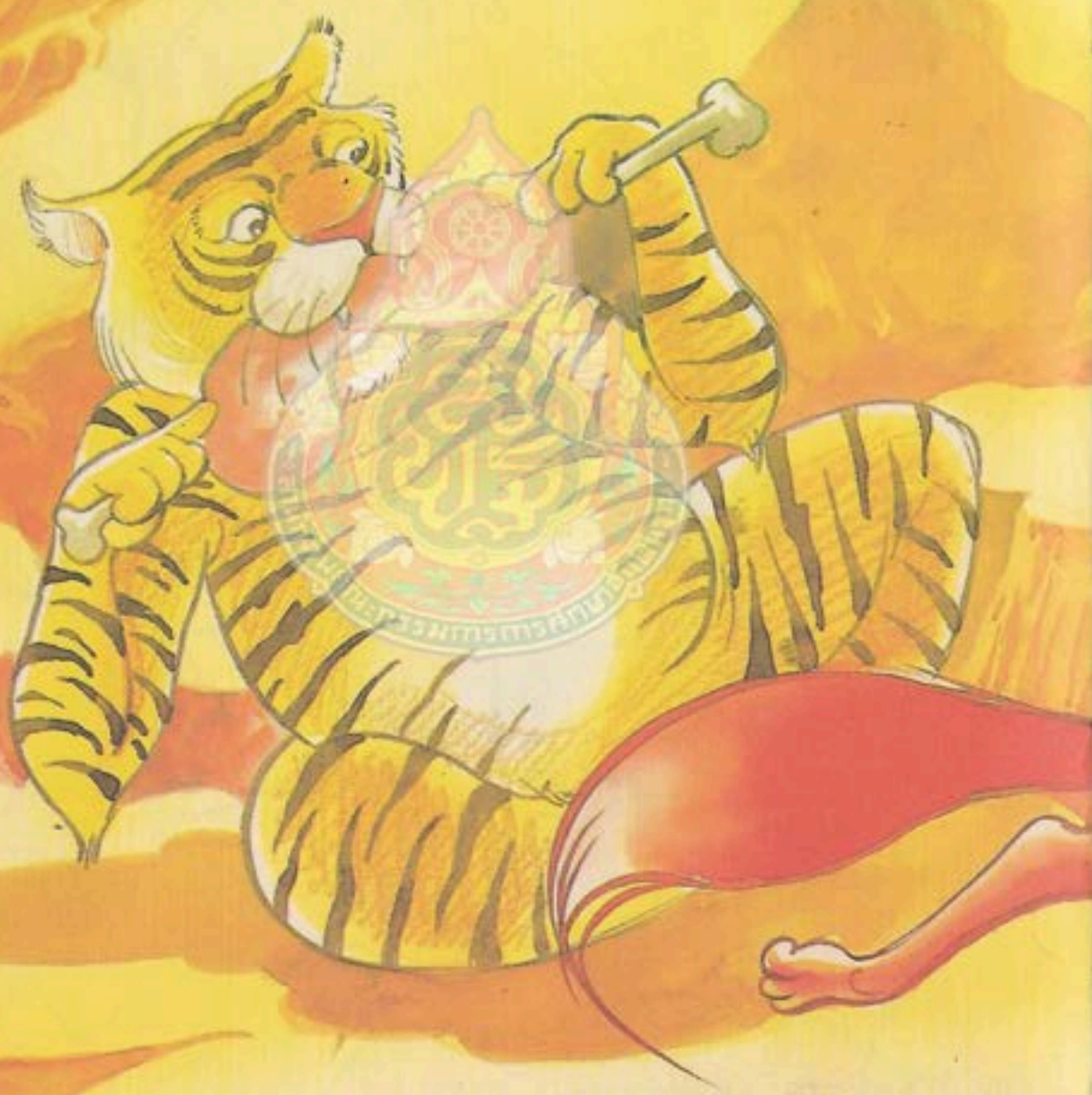
หมาจึงจอกปาดัวหนึ่งได้หมอบ ๆ คลาน ๆ เข้ามาขออาศัย
รับใช้พญาสัตว์ใหญ่ทั้งสอง

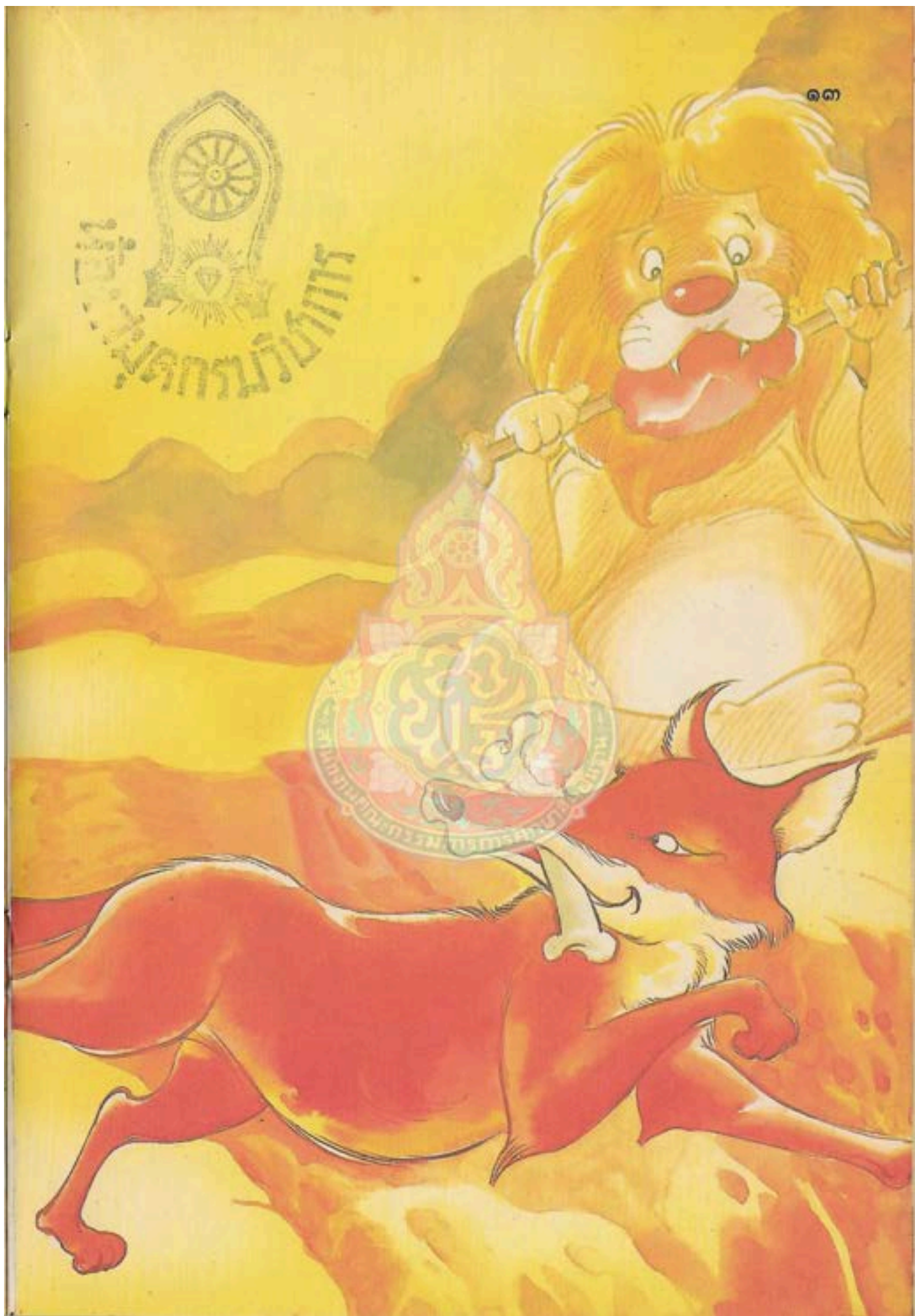
ด้วยหวังจะได้กินเศษเนื้อเหลือเดน ไม่ต้องลำบากแสวงหา
ด้วยตนเอง พญาสัตว์ ทั้งสองก็ยินดีให้อยู่รับใช้

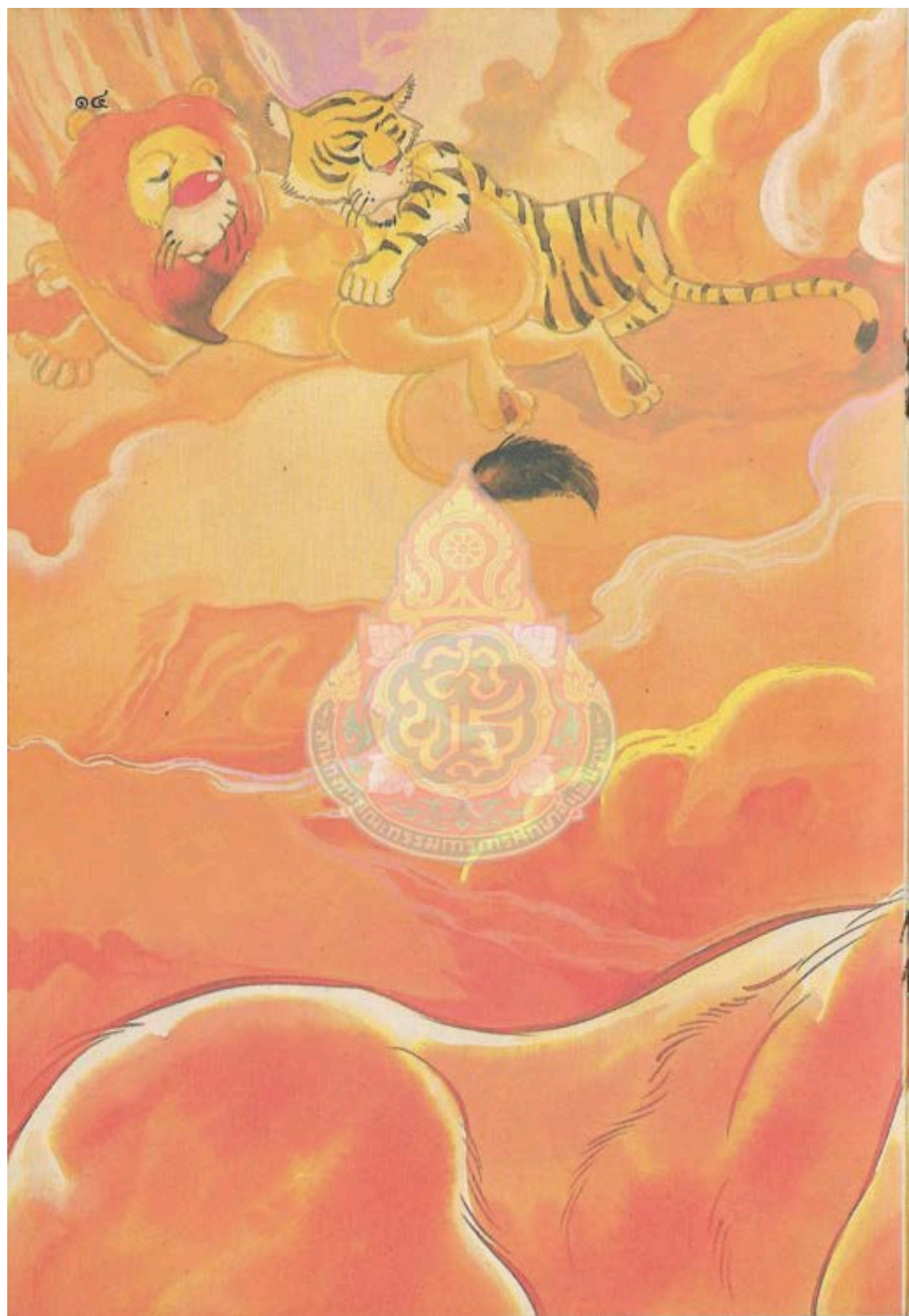

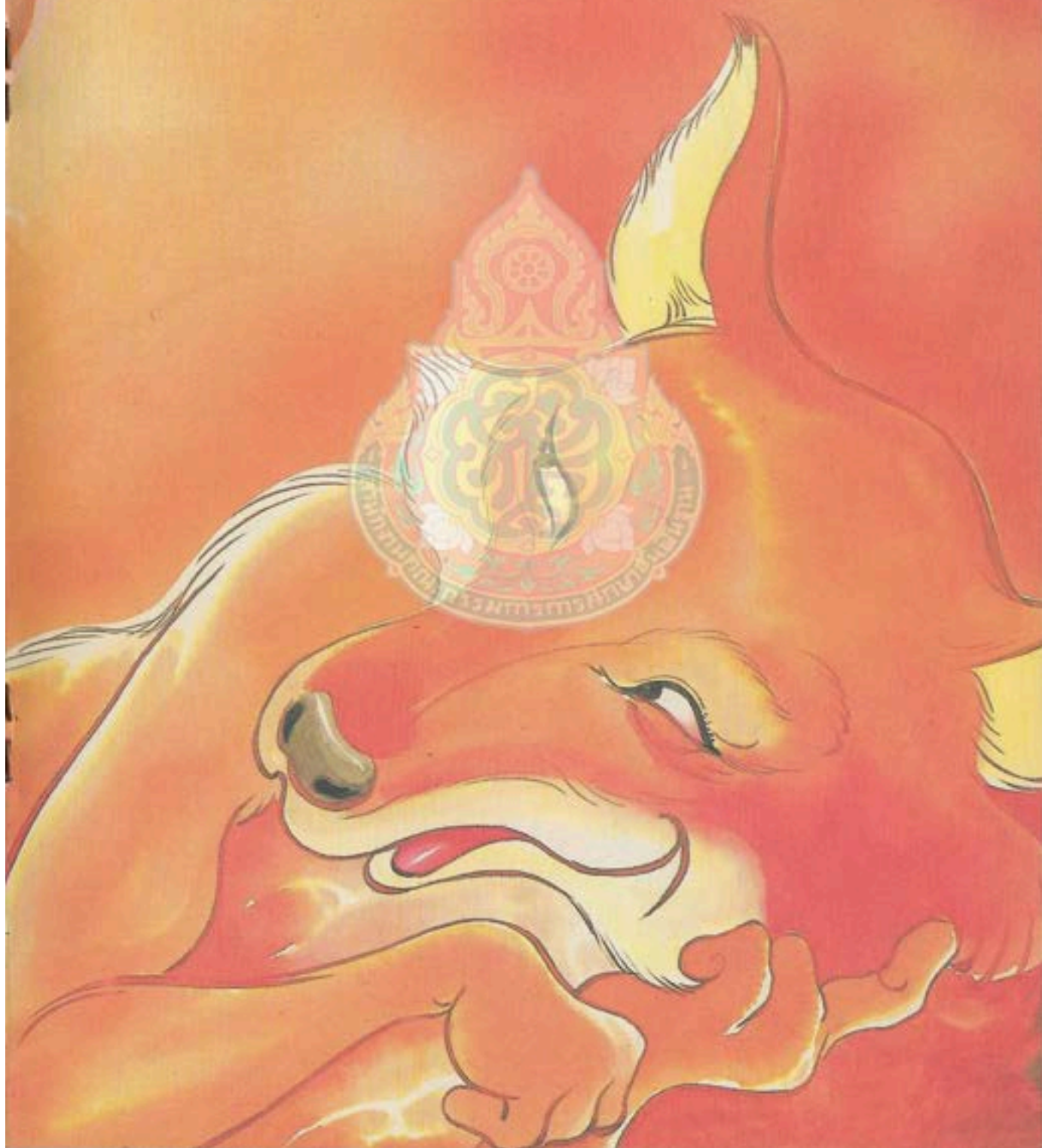
หมาจึงจอกได้กินเศษเนื้อที่เหลือจากพญาสัตว์ใหญ่ทั้งสอง
ก็ผาสุกสบาย ร่างกายอ้วนพี แต่ก็บังเกิดจิตคิดกำเริบด้วยอำนาจ
กิเลสตัณหา

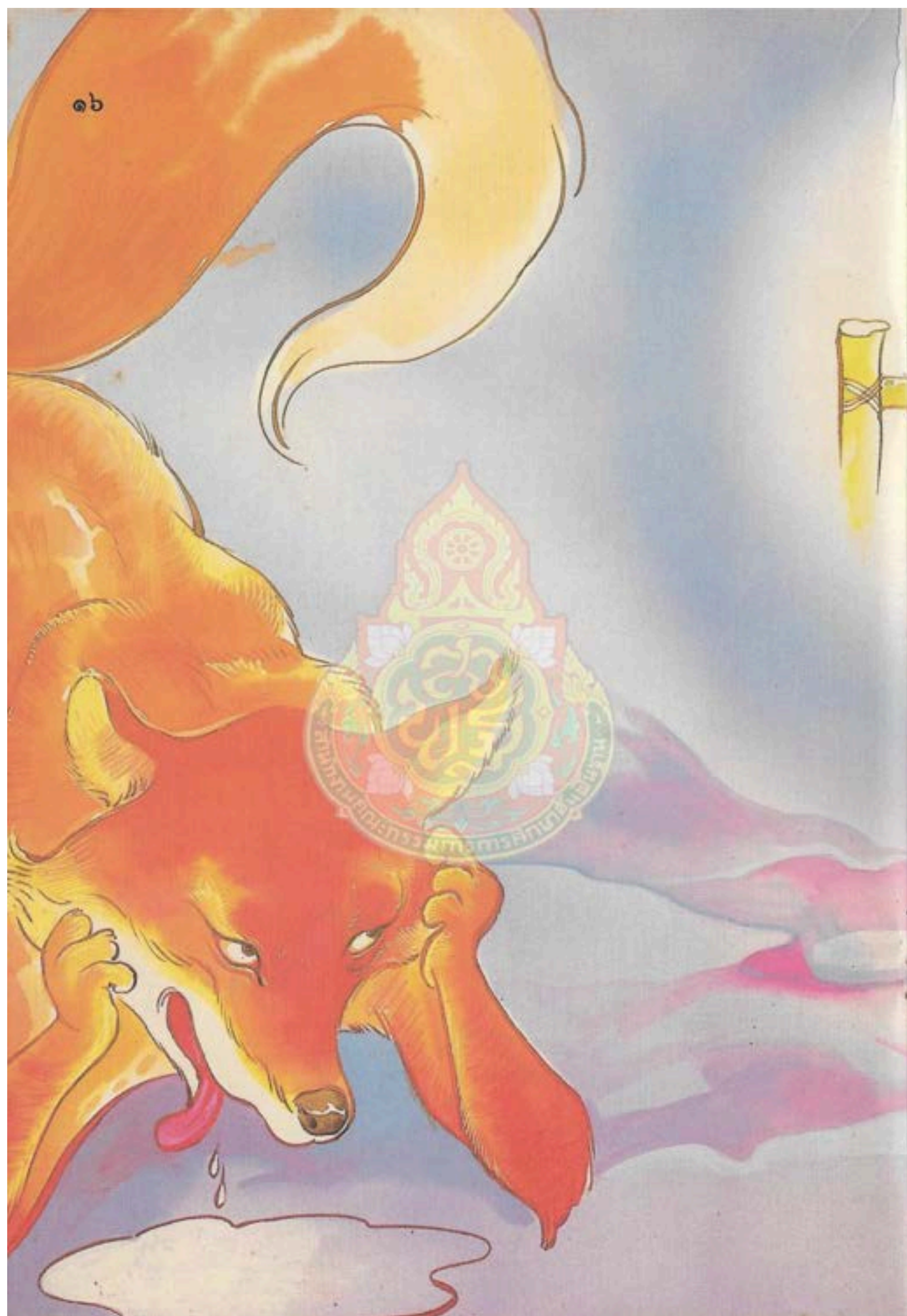

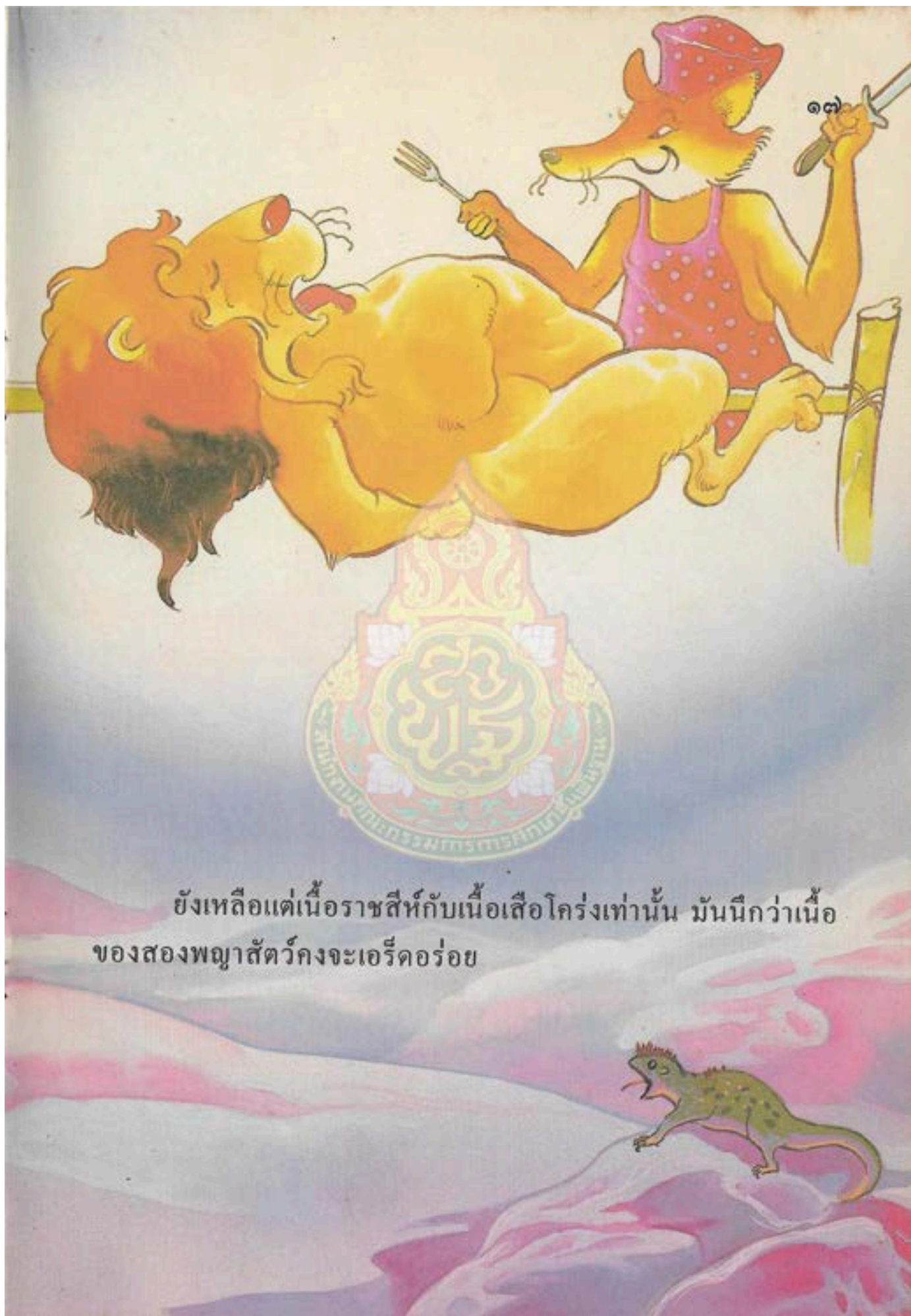

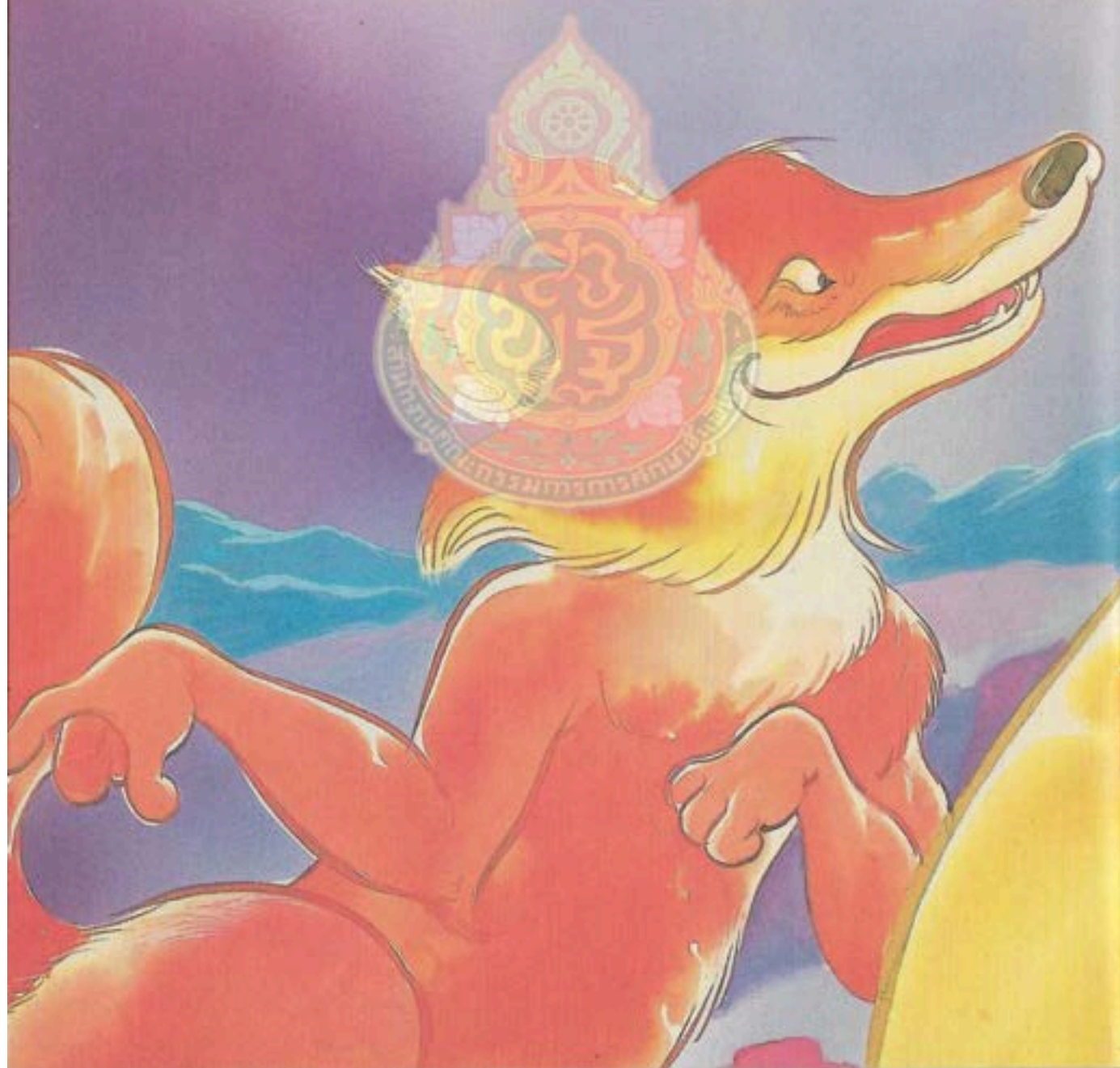
นี่ก็อยากกินเนื้อของพญาสัตว์ผู้เป็นนายทั้งสอง ด้วยเห็นว่า
เนื้อสัตว์สารพัดก็เคยแตะากัดกินมาแล้ว

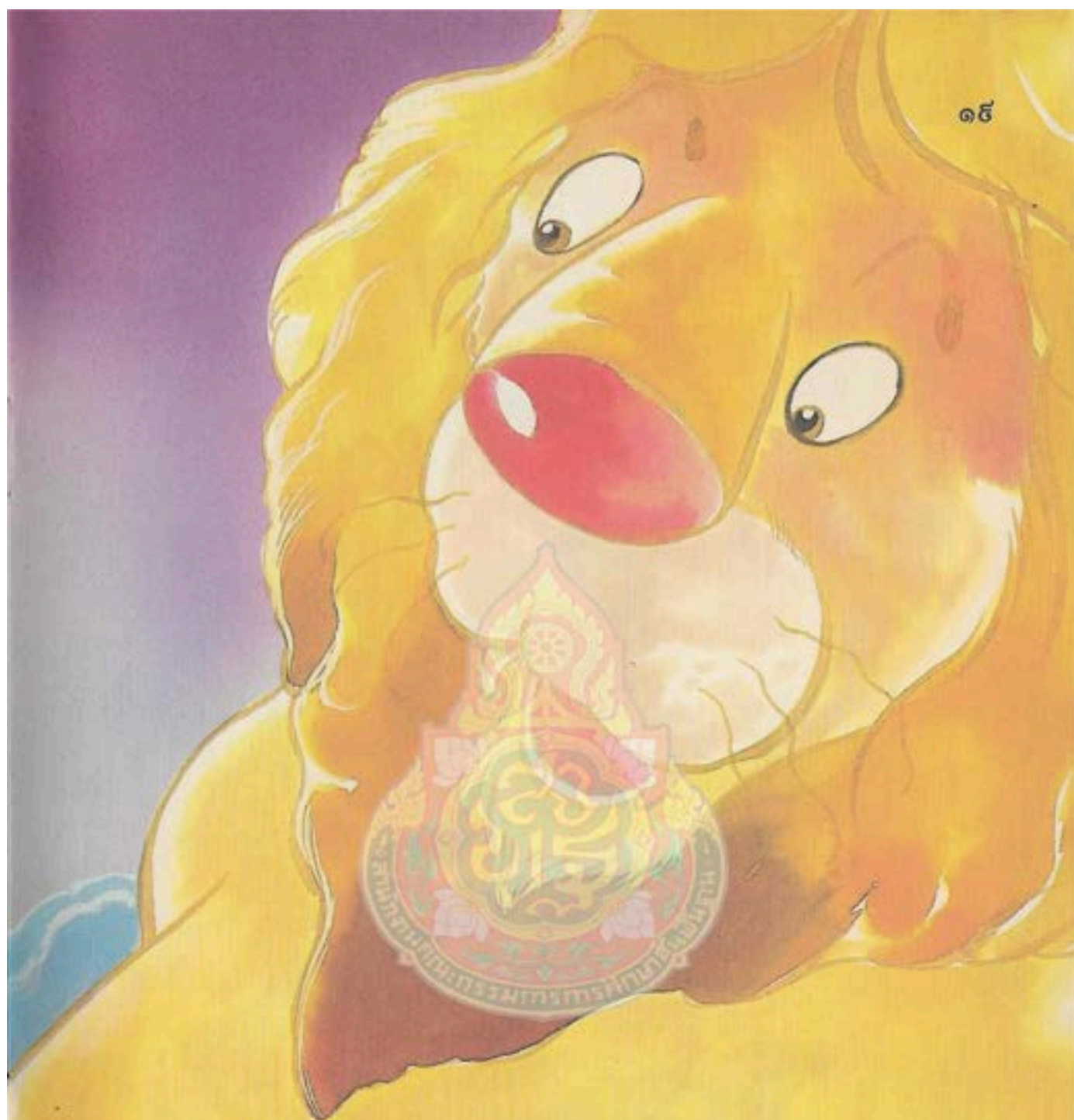

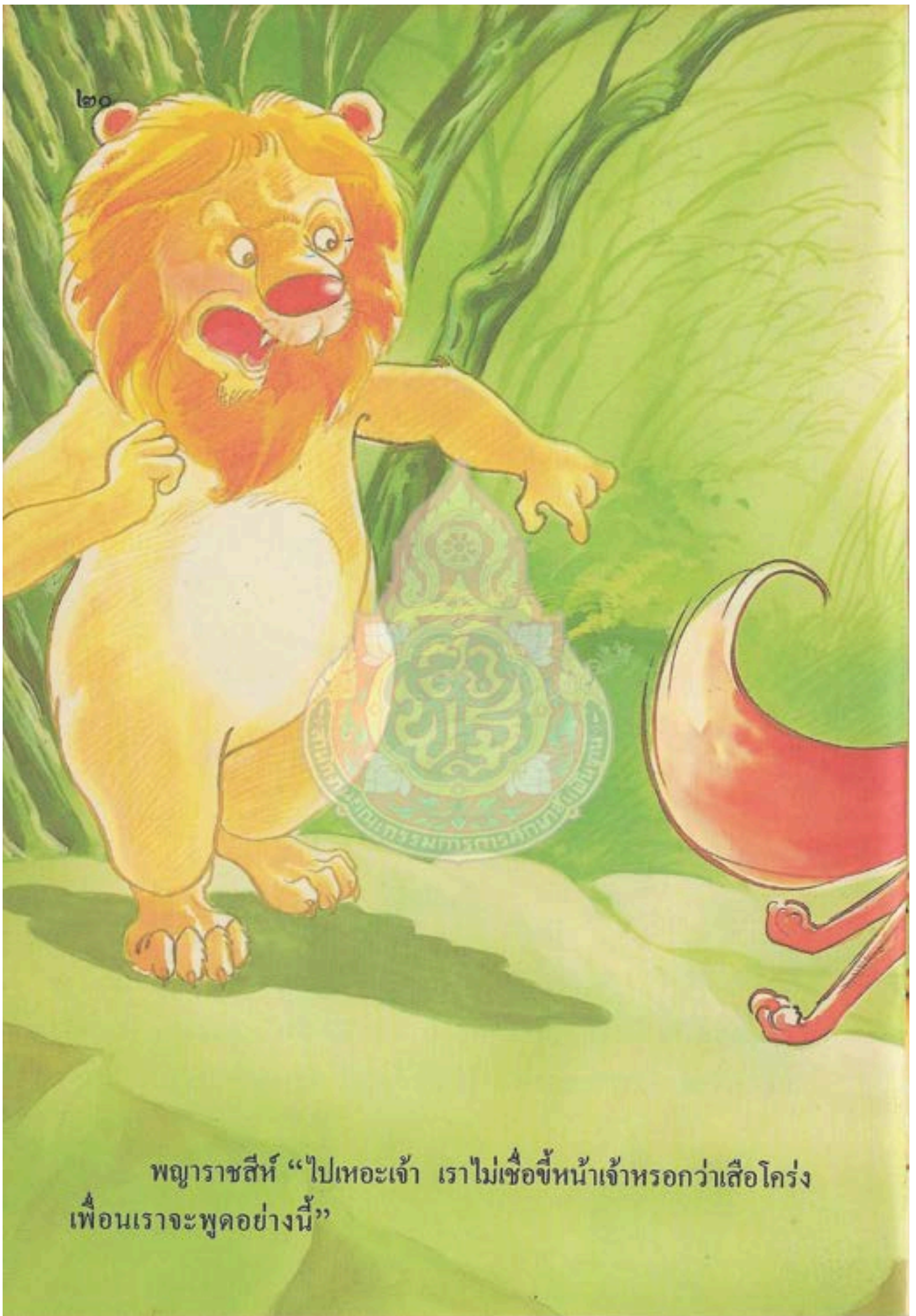

ยังเหลือแต่เนื้อราชสีห์กับเนื้อเสือโคร่งเท่านั้น มันนี้กว่าเนื้อ
ของสองพญาสัตว์คงจะเอร็ดอร่อย

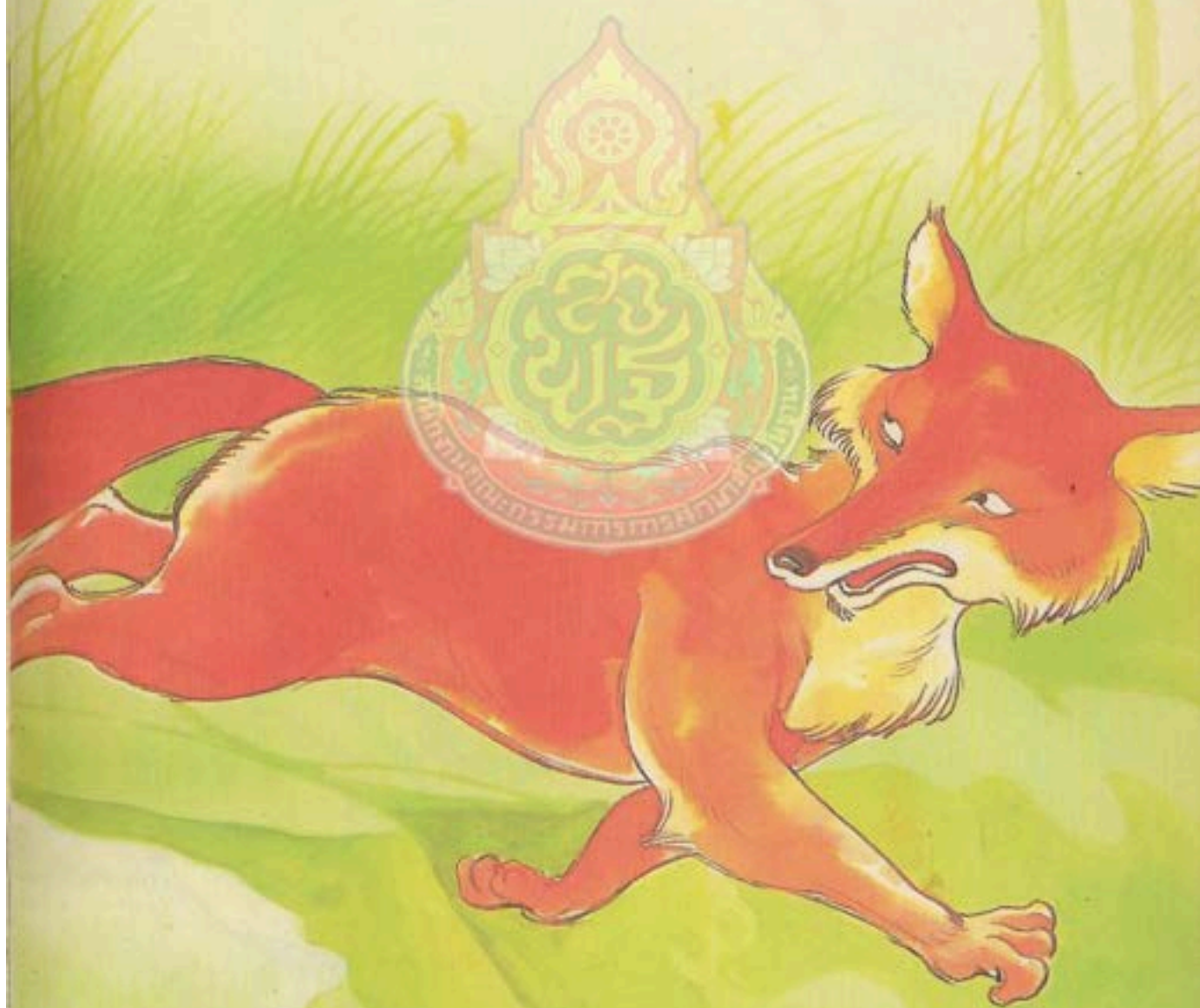

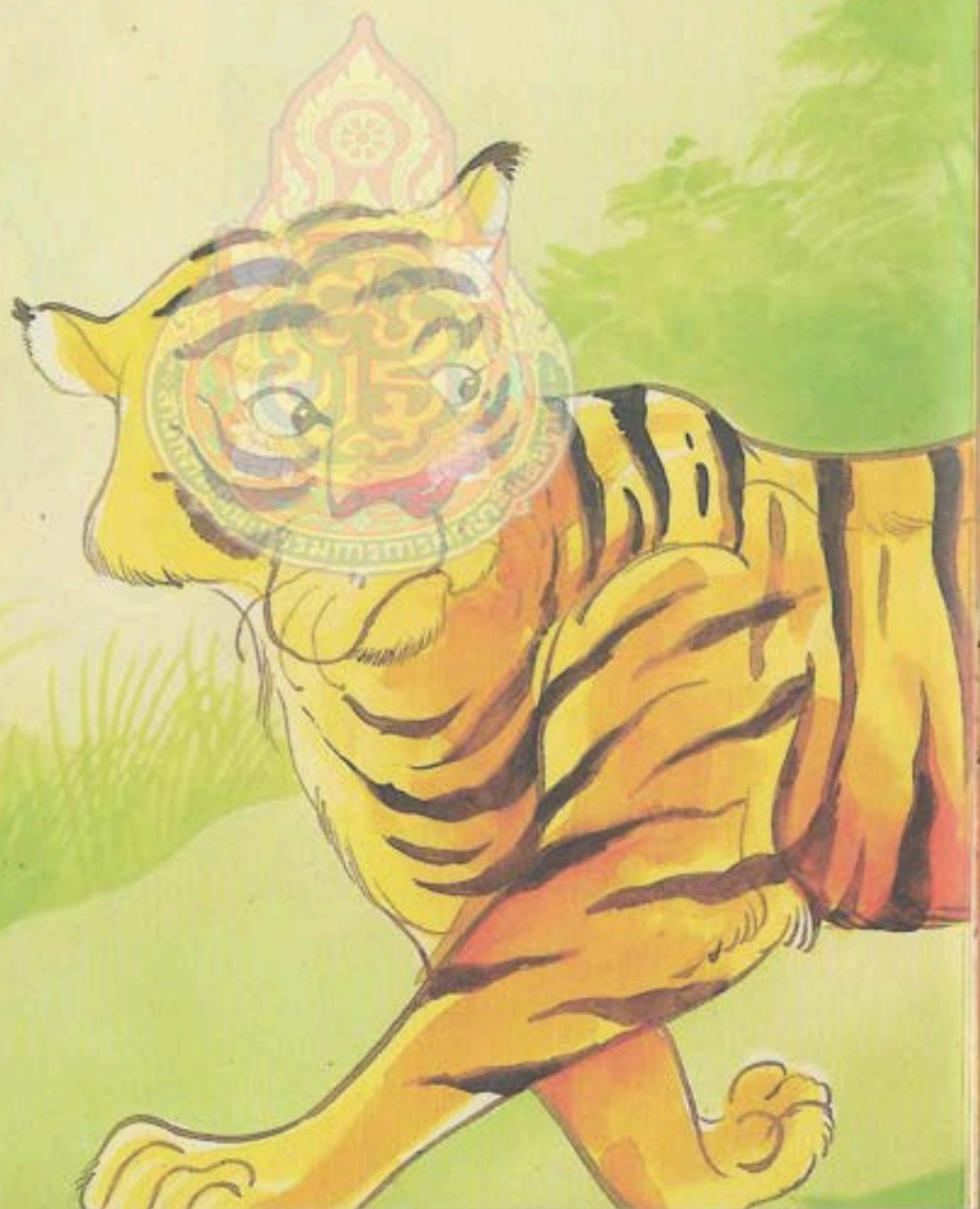
วันหนึ่งมันจึงเข้าไปหาพญาราชสีห์แล้วพูดขย่งใส่ความว่า
“นายขอรับ นายเสือโคร่งพูดถึงท่านว่า สีหน้าลักษณะท่าทาง กำลัง
และความกล้าหาญของท่านไม่ได้เสียเปรียบของนายเสือโคร่ง”

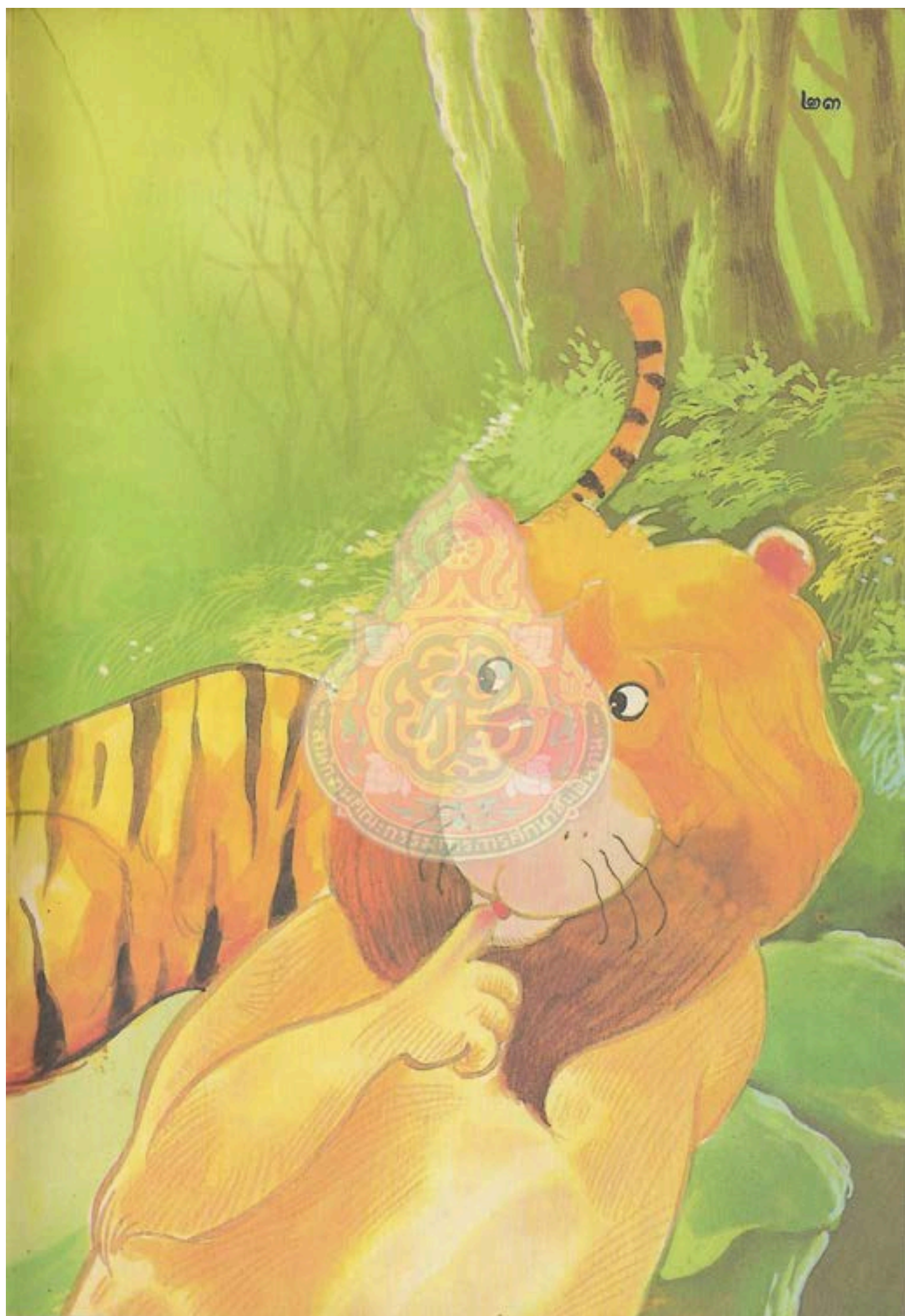

พญาราชสีห์ “ไปเหอะเจ้า เราไม่เชื่อจ้ะหน้าเจ้าหรอกว่าเสือโคร่ง
เพื่อนเราจะพูดอย่างนี้”

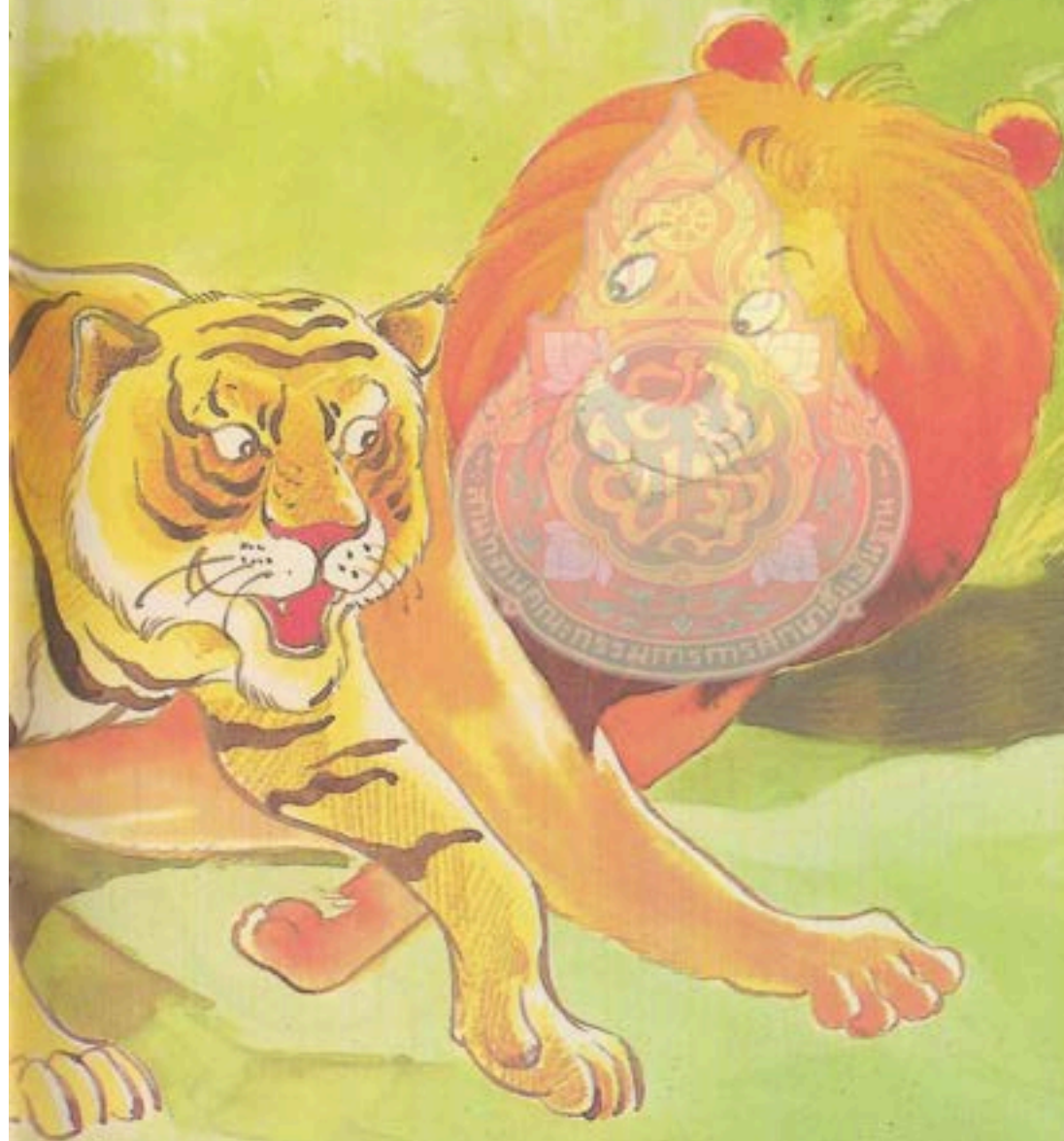
กรั้นหมาจึงจอกได้โอกาสเข้าไปปรนนิบัติรับใช้พญาเสือโคร่ง
ก็พุดคุยกับพญาเสือโคร่งอย่างเดียวกับพญาราชสีห์ พญาเสือโคร่ง
จึงนำความดังกล่าวมาแล้วให้พญาราชสีห์ฟัง

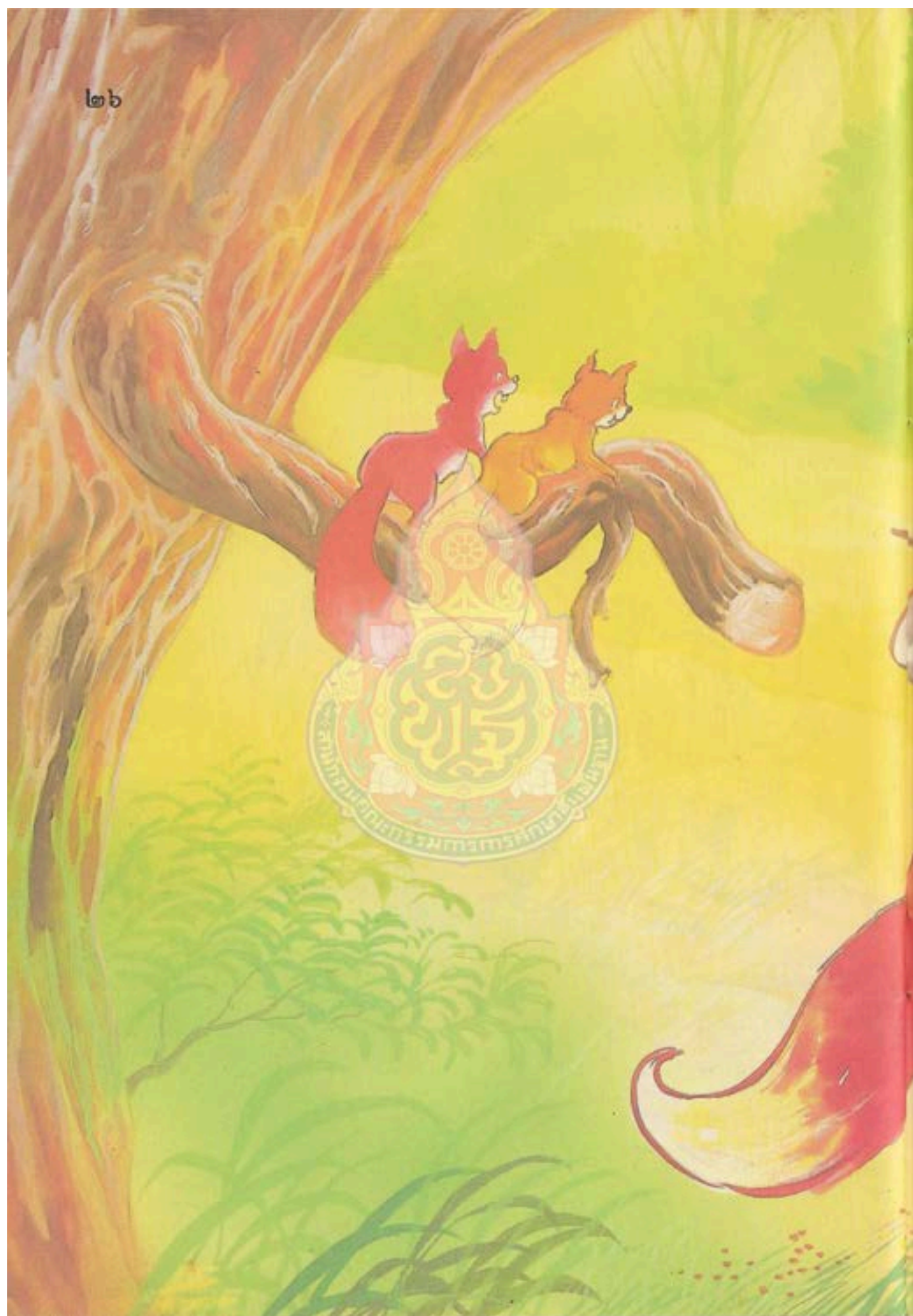

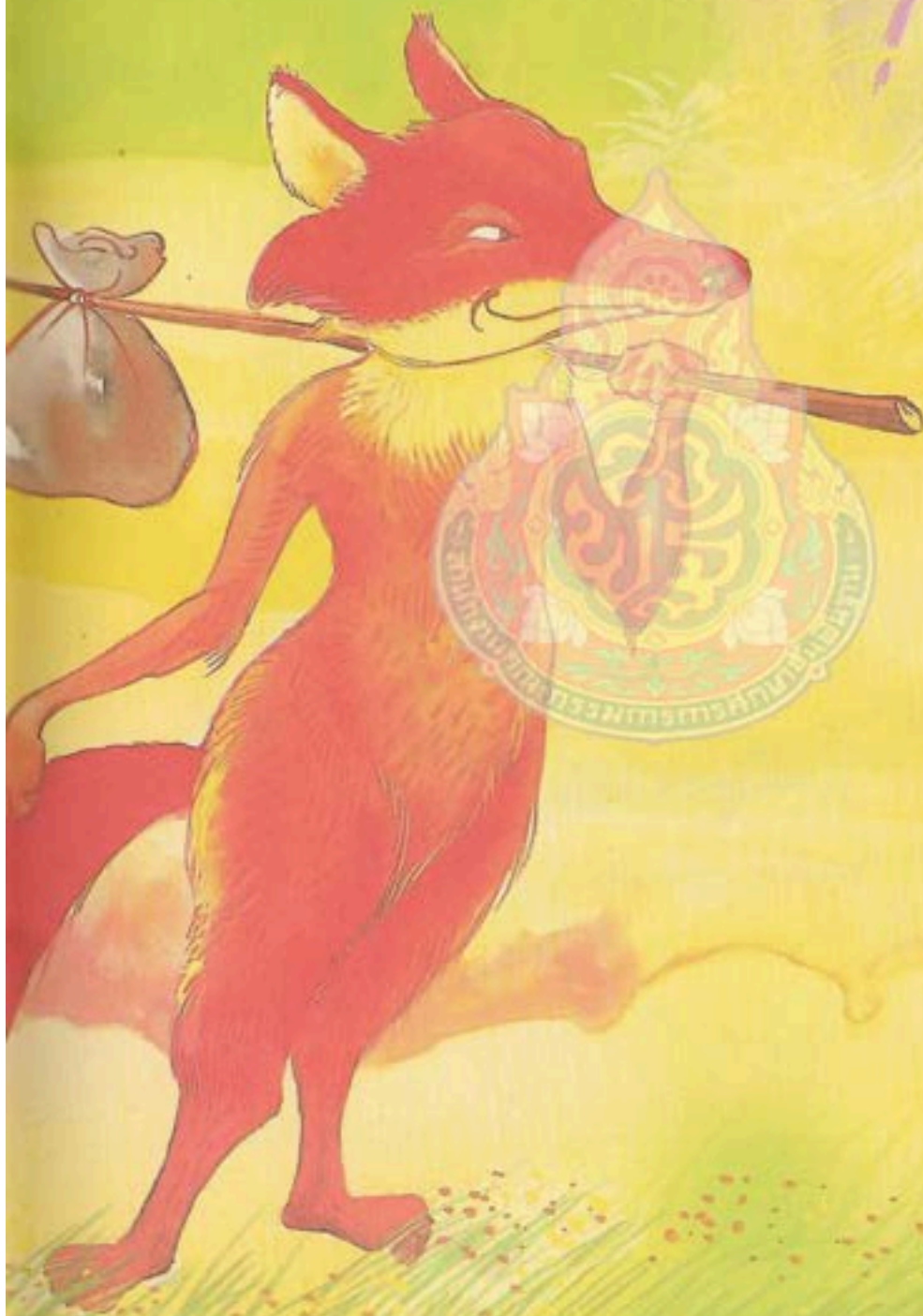
เมื่อทราบความโดยละเอียดแล้ว พญาเสือโคร่ง
ก็กล่าวขอโทษพญาราชสีห์ พญาราชสีห์ก็ยินดี
ยกโทษให้เพื่อนพญาเสือโคร่ง

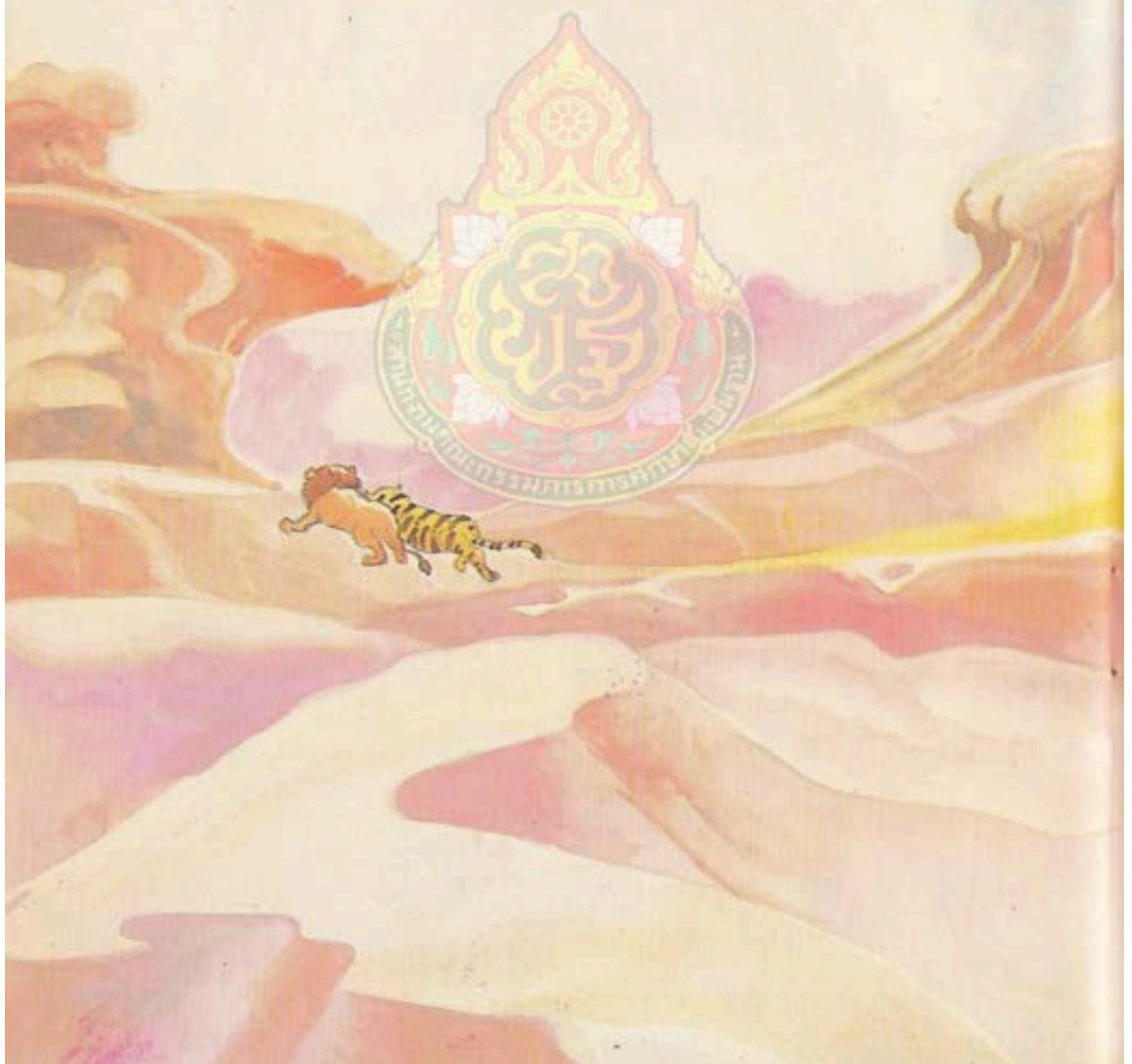

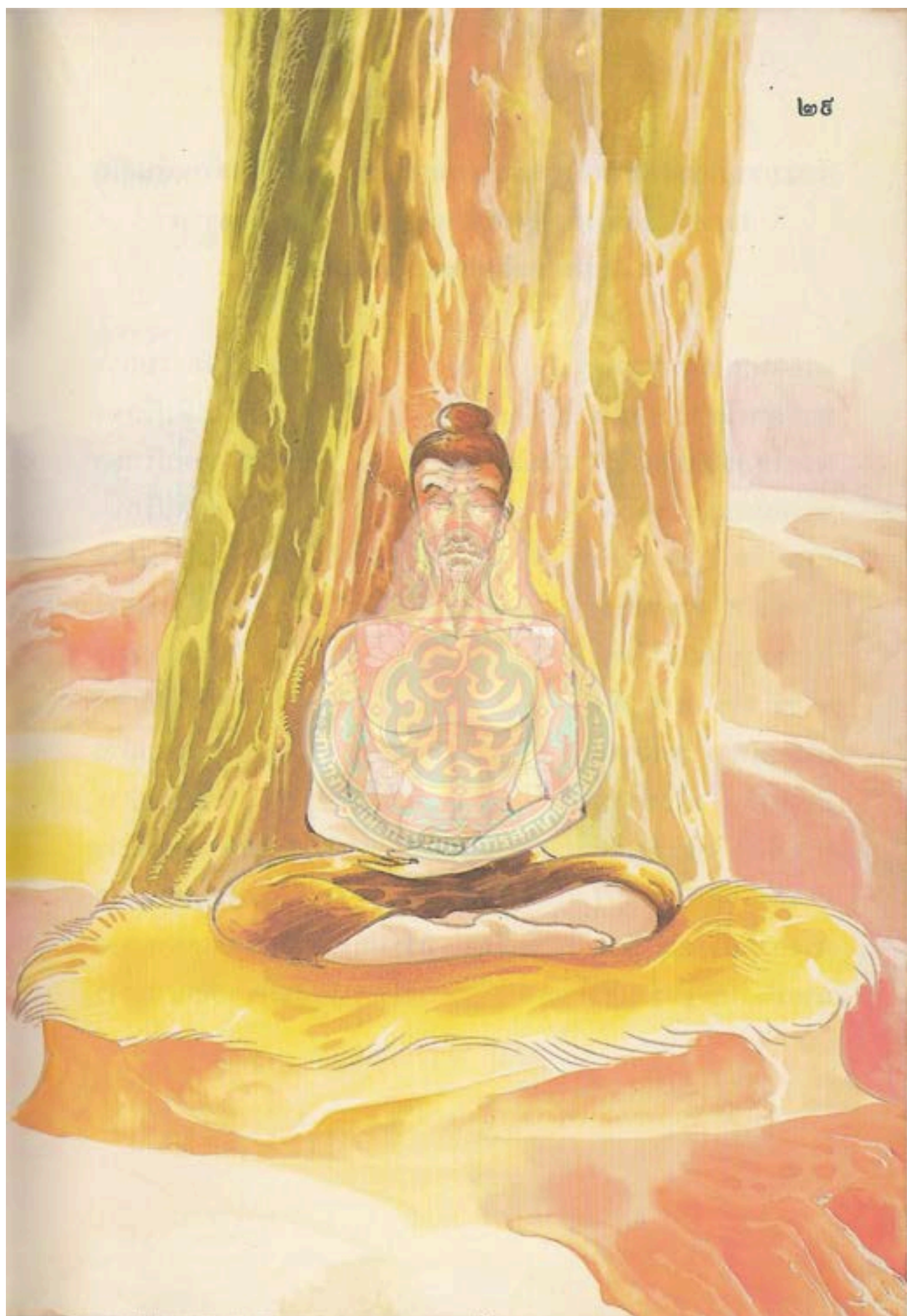
หมาจิ้งจอกจอมส่อเสียด เมื่อเห็นว่าเรื่องไม่เป็นไปตามคาดหวัง
เช่นนั้น ก็รู้สึกละอายใจยิ่งนักจึงหลบหนีเข้าป่าไป

รุกขเทพตนหนึ่งซึ่งสิงสถิตอยู่บนต้นไม้ เห็นพฤติการณ์ดังกล่าว
ก็ชื่นชมยินดีในน้ำใจของพญาสัตว์ทั้งสอง

เรื่อง “หมาจิ้งจอกผู้ ปล่อยให้ร่ำดำให้ร่ำ” ก็จบลงด้วยประการ
ฉะนี้

คณะกรรมการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน หนังสืออ่านเพิ่มเติม
และหนังสืออ้างอิง ชุดพระพุทธศาสนาและจริยธรรม
ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

นายกมล สดประเสริฐ	ประธานกรรมการ
พระเทพโสภณ (กมล โกวิท)	กรรมการที่ปรึกษา
พระโสภณคณาภรณ์ (ระแบบ จิตภาโม)	กรรมการที่ปรึกษา
นางแม่นมาส ขวลิต	กรรมการที่ปรึกษา
นายสุชีพ ปุญญานุภาพ	กรรมการ
นายจำรัส ดวงธิสาร	กรรมการ
นางสุนน อมรวิวัฒน์	กรรมการ
นายเย็นใจ เลหาวิช	กรรมการ
นายสมพร เทพสิทธิ์	กรรมการ
นางมาลินี ฝิโลประการ	กรรมการ
นายพินิจ สุขะสันต์	กรรมการ
นางสาวยุพิน ธชาศรี	กรรมการและเลขานุการ
นางสาวพรณงาม เข้มบุญเรือง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นายประเสริฐ รุ่งแสง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้เขียน

นายจรัส ดวงธิดาร

ผู้ตรวจ

นางแม่นมาส ขวลิศ

ผู้จัดทำรูปเล่มและภาพประกอบ

นายสมบัติ ก้าวชก

นายประเทศ สุขสถิตย์

คณะกรรมการ

นางสาวยุพิน ธาตรี

นายพินิจ สุขะสันต์

นางสาวพรรณงาม แต้บุญเรือง

นางเรียมพร อธิปอนันต์

รายชื่อหนังสือชุดนิทานชาดก

๑. กระจาดในดวงจันทร์
๒. ผลไม้ต้องห้าม
๓. ศิษย์โง่กับงอนไถ
๔. ขุดบ่อน้ำในทะเลทราย
๕. กากับนกกาน้ำ
๖. ผู้ว่านอนสอนง่าย
๗. ราชสีห์กับนกหัวขวาน
๘. หมาจิ้งจอกจอมขวย
๙. พระฤๅษีเลี้ยงงูเห่า
๑๐. คนมักขอ

